

hov for realisme endosseret Lusaka-manifestet, og hvis regeringerne i Pretoria, Salisbury og Lissabon accepterede principperne i manifestet og tog konkrete skridt til at standse racediskrimination og at give uafhængighed til de undertrykte befolkninger, ville Ghana og andre afrikanske stater være parate til at overveje at etablere nærmere forbindelser med de tre områder.

Foranlediget af en udtalelse fra en repræsentant fra FRELIMO, der afhørtes som petitionær under debatten, gjorde Ghana opmærksom på, at Portugal og Sydafrika ikke direkte havde forkastet Lusaka-manifestet, og at spørgsmålet om dialog eller ikke-dialog skulle debatteres inden for OAU og en eventuel dialog finde sted inden for OAU's rammer. Det blev i øvrigt i slutningen af debatten anført af Guinea, der er udtalt modstander af dialogtanken, i anden sammenhæng, at årsagen til, at de afrikanske lande i det store og hele havde afholdt sig fra at berøre dette emne var, at man, efter at OAU havde behandlet spørgsmålet, fandt, at det var at betragte som et internt afrikansk anliggende.

Portugal gentog sine reservationer over for behandlingen af områder under portugisisk administration — områderne var oversøiske provinser, ikke kolonier. De nyligt foretagne konstitutionelle reformer var et udtryk for dynamikken i det portugisiske forfatningssystem. Der var ikke som hævdet i adskillige indlæg tale om uvæsentlige ændringer. Der var givet øget administrativ, politisk og økonomisk autonomi til de oversøiske provinser og givet øget magt til de valgte ledere. Under henvisning til påstande om, at Portugal udplyndrede områderne og ikke gav befolkningen andel i de naturlige ressourcer, blev det fremhævet, at Portugals eneste formål var udvikling af områderne. Det var et rent postulat, når det blev hævdet, at Portugal ikke kunne opretholde tingenes tilstand uden hjælp fra NATO.

Det blev understreget, at Portugal ikke havde forkastet Lusaka-manifestet i dets helhed. Enhver måtte kunne forstå, at et land ikke fuldt ud kunne acceptere et manifest, der indeholdt fordømmelser af landet. Portugal var imidlertid rede til at forhandle. Påbegyndelse af dialog krævede ikke andet end enighed om at tale med hinanden og for at forstå hinanden, måtte der tales. Lige så

bemærkelsesværdigt som den udtrykte positive portugisiske holdning over for samtale var det, at de afrikanske lande, der udnyttede deres svar-ret i forhold til Portugals indlæg, ikke berørte den del af indlægget, men angreb Portugal for i realiteten at føre racepolitik.

Baggrunden for den portugisiske udtalelse om Lusaka-manifestet skal formentlig ses i lyset af, at OAU's beslutning om at afvise dialogtanken bygger på den forudsætning, at bl. a. Portugal totalt forkaster manifestet. Angiveligt skal der fra moderate afrikanske lande have været rettet en underhåndshenvendelse til den portugisiske delegation om hensigtsmæssigheden af, at Portugal tilkendegav sin stilling til manifestet.

De østeuropæiske landes indlæg syntes som i tidligere år bl. a. at have til hensigt at sætte de vestlige lande i et dårligt lys under samtidig placering af dem selv på de afro-asiatiske landes side. Sovjetunionen fremhævede, at eksistensen af koloniregimer i det sydlige Afrika var en alvorlig trussel mod fred og sikkerhed, hvilket Portugals overgreb på Guinea og Senegal og Sydafrikas væbnede indfald i Zambia havde vist. På trods heraf støttede de imperialistiske lande de pågældende regimer med våbenhjælp til Portugal og Sydafrika og gennem politisk bistand. Storbritanniens og USA's tilbagetrækning fra koloniudvalget skulle ses i lyset heraf.

Folkerepublikken Kina lod sig ikke repræsentere i 4. udvalg under 26. samling og var ikke til stede under behandlingen af 4. udvalgs sager i plenarforsamlingen når bortses fra de to interimresolutioner vedrørende Sydrhodesia henholdsvis om forhandlingerne i Salisbury og om den amerikanske lovgivning om import af krom fra Sydrhodesia. I begge tilfælde stemte Kina for de to forslag.

De relativt få vestlige indlæg indeholdt intet væsentligt nyt. Lande som Storbritannien, USA, Frankrig, Italien og Beneluxlandene kom ikke med indlæg under debatten.

I *det danske indlæg* (bilag 22) understregedes det, at de resterende koloniproblemer efter dansk opfattelse kun kunne løses gennem en ufravigelig anvendelse af princippet om folkenes selvbestemmelsesret. Det internationale samfunds muligheder for at øve virkelig indflydelse på udviklingen i det